

Prosjekt:

Bruk skolebiblioteket !

- Bæremeisen i

Den kulturelle skolesekken

(2004-2006)

**GI ROM FOR
LESING**

Prosjektrapport

Av Nord-Trøndelag fylkesbibliotek, 2007

Innhold:

Innledning.....	s. 3
Prosjektbeskrivelse.....	s. 4
Presentasjon av pilotskolene.....	s. 5
Gjennomføring.....	s. 6
Evaluering.....	s. 9
Framtidsperspektiv.....	s. 12
Fylkesbibliotekets rolle i forhold til skolebibliotek i grunnskolen.....	s. 13
Avslutning.....	s. 15
Litteraturliste.....	s. 16

Innledning

Denne rapporten tar for seg det arbeidet som er gjort i forbindelse med det treårige prosjektet ”Bruk skolebiblioteket!- Bæremeisen i Den kulturelle skolesekken.” Prosjektet ble ledet av Nord-Trøndelag fylkesbibliotek i nært samarbeid med 3 pilotskoler og deres tilhørende folkebibliotek. Skolebibliotekutvikling i grunnskolen var i sin helhet en sentral agenda i prosjektet, men som prosjektnavnet tilsier ble det interessant for oss å vinkle det spesielt mot ”Den kulturelle skolesekken”.

Rapportens evaluering er skrevet med bakgrunn i diskusjoner prosjektgruppa har hatt på møter og skriftlige evalueringer pilotskolene har kommet med. Evalueringen deles inn i pilotskolenes erfaringer og fylkesbibliotekets erfaring. Viktige spørsmål rapporten søker svar på er:

Nådde prosjektet sin målsetting?

Ble vinklingen mot ”Den kulturelle skolesekken” en suksess?

Det blir også interessant å se evalueringen av dette prosjektet i sammenheng med hva som skrives om skolebiblioteket i bibliotekutredningen ”Bibliotekreform 2014”. Rapporten avslutter med å se om prosjektet har brakt oss ny kunnskap om hvilken rolle fylkesbiblioteket kan spille overfor skolebibliotek i grunnskolen.

Dette sitatet fra L-97 har inspirert oss hele veien, og oppsummerer bra hvilken allsidig rolle skolebiblioteket kan spille:

”Skulebiblioteket skal ha ein sentral plass i opplæringa og tene som senter for kulturell verksemd, for informasjon og materiell. Det skal stimulere til eigeninnsats og fremje gode arbeidsvanar. Skulebiblioteket skal fremje leseglede, stimulere til fritidslesing og fagleg fordjuping, og vere ein stad der elevane aktivt kan lære å søkje informasjon gjennom ulike kjelder.”

(L-97 s. 78)

Prosjektbeskrivelse

”Bruk skolebiblioteket! - Bæremeisen i Den kulturelle skolesekken”

- ✓ Varighet: 3 år, fra og med 2004 til og med 2006
- ✓ Prosjektledelse: Nord-Trøndelag fylkesbibliotek
- ✓ Tre pilotskoler: Utøy skole, Steinkjer skole og Vuku oppvekstsenter

Prosjektet skal styrke skolebibliotekene i pilotkolene slik at de blir en lokal ressurs i Den kulturelle skolesekken, spesielt når det gjelder lesestimulering, flerkultur, lokal identitet og informasjonskompetanse.

Samtidig skal prosjektet utvikle en regional modell for nettverksbygging, kompetanseheving og veiledning innen skolebibliotekvirksomhet. Utveksling av ny kunnskap mellom pilotkolene og andre leselystprosjekt i fylket blir sentralt.

Presentasjon av pilotkolene

Vi gjorde en liten undersøkelse på de tre skolene for å dokumentere skolebibliotekforholdene ved prosjektets start. Her presenteres det pilotkolene fortalte om seg selv vinteren 2004 i tillegg til fakta om skolene.

Steinkjer skole

Steinkjer skole er en barneskole med elever fra første til sjuende klasse. Skolen er en byskole i Steinkjer kommune. Da prosjektet startet i 2004 hadde Steinkjer skole 320 elever, derav 28 fremmedspråklige. 28 lærere, 1 miljøterapeut og 9 assistenter. Skolen hadde SFO med to avdelingsledere. Skolens areal besto av skolegård og 5 bygninger. Skolen hadde et skolebibliotek i en av undervisningsbygningene.

Ca 5-6000 kr gikk med til bokinnkjøp og drift av skolebiblioteket, og det var avsatt ½ t pr uke til arbeid med skolens bibliotek. Skolebiblioteket stod nevnt i skolens utviklingsplan for 2003/2004. Bruken av skolebiblioteket ble organisert slik at klassene skrev seg opp på en timeplan når de ønsket å bruke biblioteket. Biblioteket bestod først og fremst av bøker. Annet utstyr som brukes i undervisningen lånes ut ved behov, og utstyret hadde fast plass i de ulike bygningene ved skolen.

Skolen hadde en datatetthet på ca 15 maskiner pr elev. Ingen datamaskin i biblioteket. Alle lærere og elever hadde epostkonto og eget område på skolens server og skolen hadde dataansvarlig med tidsressurs på 7 t. i uka.

Skolens mål med biblioteket var først og fremst at biblioteket skulle være en inspirasjonskilde til leselyst, og hadde satt i gang mange lesestimuleringstiltak ved skolen i 2003/2004.

Skolens hjemmeside: <http://www.steinkjer-kommune.net/sbs/>

Utøy skole

Utøy skole er en liten grendeskole i Inderøy kommune. Også dette er en barneskole med elever fra første til sjuende klasse. I 2004 var det 96 elever ved skolen derav 11 afghanske, 12 lærere. Skolen besto av 1 bygg med 6 klasserom, formingsrom, gymsal, 3 grupperom, diverse materialrom og bibliotek. Biblioteket kunne også brukes som klasserom. Biblioteket ble pusset opp av foreldre ved en dugnad i 1998. Biblioteket er sentralt plassert i skolen. Omtrent 3 % av skolens budsjett ble satt av til bokinnkjøp og drift av skolebiblioteket. Skolebiblioteket stod ikke nevnt i noen av skolens planer. En klasse hadde fast lånetime, de andre klassene brukte biblioteket tilfeldig. Biblioteket besto først og fremst av bøker. Resten av skolens undervisningsmateriell var plassert i små samlinger på arbeidsrom, materialrom og klasserom.

Skolen hadde en datatetthet på 4 elever pr maskin. Alle lærere hadde epostkonto og alle tilsatte og hver klasse hadde eget område på skolens server. Skolen hadde en dataansvarlig med en tidsressurs på 2 ½ skoletimer i uka.

Skolens mål med biblioteket var først og fremst kunnskapsformidling, lesestimulering og det å skape leseglede. Mange lesestimuleringstiltak hadde blitt satt i gang også ved Utøy i 2003/2004.

Skolens hjemmeside: <http://www.utoy-skole.no/>

Vuku oppvekstsenter

Vuku oppvekstsenter er en stor barne- og ungdomsskole i Verdal kommune. Vuku oppvekstsenter bestod i 2003/2004 av barnehage, skole/fritidstilbud, fulldelt barneskole for tre grender og ungdomsskole som dekker ni av kommunenes barneskolekretser. Skolen hadde til sammen 350 elever, og to av disse at et annet morsmål enn norsk. De aller fleste var

busselever. Skolen hadde 40 lærerårsverk. Skolen var inne i en ut- og ombyggingsfase. 1. byggetrinn skulle være ferdig til jul i 2004.

Skolen hadde 2 bibliotek- ett på barnetrinnet og ett på ungdomstrinnet. Bibliotekene var plassert henholdsvis ved inngangen og i 2. etasje. Biblioteket bestod av bøker, ellers var det vanskelig for skolen å gi noen beskrivelse for hvordan resten av undervisningsmateriellet var organisert ettersom skolen var i en byggefase med mange omorganiseringer. En lærer hadde ansvaret for registrering av utlån på skolebiblioteket, bokbussen kom også jevnlig innom på skolebesøk.

Datetettheten på skolen var på 7 elever pr. maskin. Alle lærere og elever hadde epostkonto, men ikke eget område på skolens server. Skolen hadde en dataansvarlig med ca 12 % stilling.

Vuku oppvekstsenters mål med skolebiblioteket var at det skulle bli hjertet i skolen.

Skolens hjemmeside: <http://vuku.g-skole.no/>

Gjennomføring

Etablering

Det første året var et etableringsår, der prosjektgruppa var på studietur og pilotskolene utviklet planer for sine skolebibliotek. Ved hjelp av penger fra fylkeskommunen fikk skolene 50 000,- hver til etableringsfasen.

Pilotskolene

Pilotskolebibliotekene har gjennomgått store endringer. Rapporten skal ikke gå i detalj om hva som er gjort på de enkelte skolene, men vi skal gå inn på de store endringene som ble gjort, og som er viktige for evalueringen av prosjektet.

Alle skolene har brukt tid og penger på å pusse opp biblioteklokalene sine. Steinkjer skole slo sammen to rom til et og kjøpte inn nye bokhyller i forskjellig utforming og størrelse tilpasset elevgruppene og bibliotekets innhold av bøker, tidsskrifter og andre medier. Utøy skole hadde allerede et lyst og luftig biblioteklokale tilpasset skolens behov. Men de kjøpte inn nytt inventar for å gjøre biblioteket mer allsidig. Vuku oppvekstsenter hadde på grunn av ut- og

ombygging en lang periode uten noe biblioteklokale i det hele tatt, men etter hvert fikk de seg et lokale som består av 6 små sammenhengende rom. Vuku fikk mye gammelt, men fullt brukbart møblement fra Verdal bibliotek. Bibliotekene har fått så sentral plassering som de etter forholdene kan få. På Steinkjer og i Vuku er det mange bygninger, noe som gjør det vanskelig å la biblioteket få en plassering som virker sentral for alle elevene.

Skolenes nye biblioteklokaler har blitt tatt godt i mot, og er mye i bruk. På Steinkjer og Vuku må elevene være sammen med skolebibliotekar og lærer for å bruke biblioteket, på Utøy kan elevene komme og gå som de vil. Ingen av lokalene har gruppearbeidsplasser for en hel klasse, men på Steinkjer og Utøy er det plass for bibliotekopplæring av minst en hel klasse. Det er få elevdatamaskiner knyttet til bibliotekene. Men alles lokaler har en PC som skolebibliotekar eller lærer kan bruke til utlån av bøker og andre medium. Det er satt av god plass til bibliotekararbeid i alle de tre skolebibliotekene.

Det er også lagt vekt på å ha minst én lesestol for avslappende lesing i bibliotekene, og det er satt av plass til utstillinger og intime kulturarrangement.

Alle bibliotekene har registrert sine bøker i et elektronisk biblioteksystem. Utøy og Vuku har valgt samme system som sine respektive folkebibliotek, henholdsvis MicroMarc og Bibliofil, mens Steinkjer skole kjøpte inn Bibliomatik. Alle tre skolene har i prinsippet muligheten til å la elever og lærere få tilgang til å søke i bibliotekets innhold via en datamaskin i et annet rom. Men til nå er søkefunksjonen i biblioteksystemet kun tatt i bruk ved Vuku. Biblioteksystemene brukes først og fremst til utlån og levering av bøker.

Alle skolene har en skolebibliotekansvarlig. Men både på Utøy og Steinkjer er timeressursen til bibliotekararbeid fortsatt svært liten. På Vuku har de derimot en skolebibliotekar som jobber i 50 % stilling med skolebiblioteket som eneste arbeidsområdet. At timeressursen er mye større på Vuku gjør at de har hatt muligheten til å modernisere biblioteket sitt på en mer omfattende måte enn de andre bibliotekene. På Vuku har de blant annet i tillegg til biblioteksamlingen registrert alle lærebøkene i den elektroniske katalogen. Bibliotekbøkene er kategorisert på en måte som er tilpasset bruken og brukerne ved skolen, elevene har fått nasjonale lånekort og skolen har et godt innlånssamarbeid med folkebiblioteket.

Alle de skolebibliotekansvarlige er lærere, men den skolebibliotekansvarlige på Vuku oppvekstsenter har også bibliotekarutdanning. Alle har vært deltakere på mange skolebibliotekkurs og seminar som er arrangert av dette prosjektet og andre beslektede prosjekt. På Utøy har den skolebibliotekansvarlige også IT-ansvaret ved skolen.

Seminar, studium, inspirasjonsmøter og kunnskapsløftdugnad

I desember 2004 ble det holdt et skolebibliotekseminar for skoleledere, lærere og bibliotekfolk i Nord-Trøndelag med 70 deltakere. Seminaret var lagt som et inspirasjonsseminar med foredragsholdere fra skoler og folkebibliotek. Etter denne suksessen ble det bestemt at dette skulle bli en årlig tradisjon. I desember 2005 var temaet for seminaret mer rettet mot det daglige arbeidet i skolebiblioteket. Det handlet om å lære seg hvilke ressurser som finnes på nett. Dette kurset fikk for lite påmelding til at det kunne gjennomføres. Det ble ikke planlagt noen skolebibliotekseminar fra prosjektet i 2006.

Nord-Trøndelag fylkesbibliotek deltok i planleggingen og gjennomføringen av et nytt HiNT-studium: "Leseutvikling, litteraturformidling og skolebibliotek". Prosjektmidler ble brukt til å finansiere studiet slik at påmeldingsavgiften ble lavere enn det som i utgangspunktet var planen. Dette faget ble gjennomført som et fjernstudium med helgesamlinger skoleåret 2005/2006. 23 studenter fra begge trøndelagsfylkene deltok.

Vinteren 2005 var satt av til inspirasjonsmøter for samtlige kommuner i Nord-Trøndelag. Til møtet ble rektorer, skolebibliotekarere, biblioteksjefer og skoleledere i hver enkelt kommune invitert. Formålet med møtet var å få satt det moderne skolebiblioteket på dagsorden, og bringe de riktige folkene sammen for å diskutere de felles utfordringene man har for å skape og bevare et godt fungerende skolebibliotek i grunnskolen. Det ble 10 møter. Steinkjer kommunes bokbuss ble brukt som transportmiddel og inspirasjonsarena i den oppsøkende virksomheten.

Like før sommeren 2006 sparket prosjektet i gang en kunnskapsløftdugnad, og sendte ut e-post til forskjellige skolebibliotekfolk i Nord-Trøndelag med forespørsel om de kunne ta for seg hvert sitt fag i den nye læreplanen og skrive inn det ellers lite nevnte skolebiblioteket inn i de enkelte fagplanene der hvor de så det kunne passe inn. Vi fikk inn kun et svar til denne dugnaden. Men dugnadsforespørselen er lagt ut på prosjektets hjemmeside (se avsnittet prosjektpresentasjon) i tilfelle man ved en senere anledning ønsker å dele eller stjele.

Kartlegging

Det ble sendt ut et kartleggingsskjema for skolebibliotek i grunnskolen sammen med invitasjonen til skolebibliotekseminaret i desember 2004. Dette kartleggingsskjemaet har nå nesten alle grunnskolene i Nord-Trøndelag svart på. Skjemaene ble satt kommunevis i perm og har fungert og vil fungere både til bruk for oppslag og oversikter.

Skolebiblioteket i Den kulturelle skolesekken

Prosjektet ga i samarbeid med fylkesbiblioteket i Sør-Trøndelag ut en brosjyre med tema skolebiblioteket og Den kulturelle skolesekken. I tillegg ønsket vi at det ble satt fokus på skolebiblioteket som arena ved at vi satte sammen en ukes forfatterturné med økonomisk bidrag fra prosjektet der vi antydte sterkt til mottakerne av tilbudet at de kunne bruke skolebiblioteket aktivt i forbindelse med forfatterbesøket. Forfatterturneen ble gjennomført høsten-2006.

Prosjektpresentasjon

Prosjektet ble presentert på kulturkonferanse på Stiklestad i 2004, på regional Gi rom for lesing - konferanse på Stjørdal i 2004 og tilsvarende konferanse i Trondheim i 2005. Det har også blitt laget et eget nettsted for prosjektet:

<http://www.nt.fylkesbibl.no/brukskolebiblioteket/>

Evaluering

Prosjektet har hatt to nivåer. Et lokalt representert med ved pilotkolene og folkebibliotekene og et regionalt nivå representert ved fylkesbiblioteket

Man kan ikke si annet enn at prosjektet har vært en suksess for pilotkolene med tanke på den store opprustningen deres skolebibliotek har fått. Ved å si ja til å bli med på dette prosjektet uttrykte pilotkolene med det samme en vilje til å satse på skolebiblioteket sitt og nettopp denne viljen og engasjementet gjorde nok sitt til at opprustningen av bibliotekene tok til raskt og ble utført på en dyktig og kreativ måte. Det ble også en god inspirasjon for prosjektdeltakerne å dra på studietur i begynnelsen av prosjektperioden for å se på tre gode grunnskolebibliotek i Trondheim. Folkebibliotekene har støttet opp om skolebibliotekene med viktig veiledning, ressursdeling og inventar.

Vi ser både av dette prosjektet og erfaringer fra andre skolebibliotekprosjekt at det å avsette nok tid og penger til den daglige driften av skolebiblioteket er vesentlig. Et skolebibliotek er både et rom og en arbeidsmetode. Og både rommet og metoden krever å bli fulgt opp. De fleste skolebibliotek er organisert slik at det er en skolebibliotekansvarlig som gjør mesteparten av arbeidet med skolebiblioteket i mer eller mindre nært samarbeid med resten av skolens kollegium og med folkebiblioteket. Dette gjelder også for våre pilotskoler. For å kunne drive skolebiblioteket optimalt må den skolebibliotekansvarlige ha god nok tid til å gjøre de pliktene som skal til. For å si det enkelt: Vi har lært at det tar **tid** å lage en god plan for skolebiblioteket, det tar **tid** å tilrettelegge biblioteket for bruken, det tar ikke minst **tid** å veilede og skape et engasjement både hos elever og lærere. Og **tid** koster **penger**. Det gjør også medier, inventar og aktuelle kurs og studier. Vuku oppvekstsenter har fått avsatt en tidsressurs som er større enn hva man vanligvis opplever i grunnskolesammenheng, og nyter dermed godt av dette, men allikevel strekker ikke tiden helt til.

Fylkesbibliotekets utfordring besto i å lede dette prosjektet og å stake ut en kurs for det regionale arbeidet med grunnskolebibliotek i fylket. Gjennom eget nettsted, brosjyrer og ikke minst presentasjon av prosjektet på diverse konferanser har prosjektet blitt gjort kjent for den aktuelle målgruppen i fylket. Mål om nettverksbygging, kompetanseheving og veiledning har blitt forsøkt nådd ved hjelp av inspirasjonsseminar og inspirasjonsmøter i nesten alle fylkets kommuner, samarbeid med HiNT om skolebibliotekstudium og fokus på skolebiblioteket i sammenheng med ny læreplan.

Vi kan raskt fastslå som nok mange også har gjort før oss at å skape store endringer over kort tid ikke er enkelt. Det er lett å sette i gang fine, pompøse diskusjoner om hvordan skolebibliotekene i grunnskolen skal være, men de fine ordene svever rundt i lufta og har vanskeligheter med å finne et godt sted å lande på. Dette betyr ikke at det ikke nytter å tenke stort, og at alt som ikke er matnyttig ikke trenger å bli sagt. Om en stor tanke kan sette i gang en liten endring har den langt på vei gjort en god jobb.

Samarbeidet med pilotskolebibliotekene har lært oss at det er lurt å samle og ta vare på de gode eksemplene. I etableringen av prosjektet hadde vi stor nytte av å dra på studietur for å se på gode skolebibliotek. Nå har pilotskolebibliotekene selv blitt gode eksempler andre kan dra på besøk til. Det er viktig å ta vare på de skolene som har gode skolebibliotek, lage et godt

nettverk for de som er i gang, slik at de kan fortsette å være gode eksempler for andre. Det er sørgelig når gode skolebibliotek begynner å ruste på grunn av lite tilførsel av nye ressurser. Pilotskolebibliotekene uttrykker i evalueringen at de fortsatt savner et godt nettverk med likesinnede å være i.

Både målsetting og prosjektnavn tilsier at vi ønsket å utforske skolebibliotekets rolle innenfor nysatsingen på profesjonell kultur i skolen: ”Den kulturelle skolesekken”. I tillegg til å vise hvordan skolebiblioteket kan være en fin arena for et kulturarrangement både til forarbeid, til selve arrangementet og til etterarbeid var det vel så viktig å synliggjøre at skolebiblioteket i seg selv er en profesjonell kulturaktør.

Nådde prosjektet sin målsetting?

Prosjektets målsetting for pilotskolene er oppsummerende sagt å styrke skolebibliotekene i pilotskolene slik at de blir solide kunnskaps- og kulturarenaer i skolen. Pilotskolene har gjennomført et løft. De har avsatt tid, og fått økonomisk støtte for å kunne gjøre dette løftet. For å kunne holde seg på dette nivået må man stadig tilføre tid og penger på sitt skolebibliotek. Det er dette som blir den overordnede utfordringen for pilotskolene framover.

Fylkesbiblioteket skulle utvikle en regional modell for nettverksbygging, kompetanseheving og veiledning innen skolebibliotekvirksomhet. Prosjektet har ikke resultert i en vedvarende modell, men på slutten av denne rapporten presenteres tiltak for å etablere fylkesbibliotekets nye rolle overfor skolebibliotek i grunnskolen.

Ble vinklingen mot ”Den kulturelle skolesekken” en suksess?

Prosjektet har nok lyktes i få folk til å skjønne at det er en sammenheng mellom Den kulturelle skolesekken og skolebiblioteket. Prosjektnavnet: ”Skolebiblioteket- Bæremeisen i Den kulturelle skolesekken” er et fengende navn som får folk til å sette i gang en sunn tankeprosess, og som setter et klart ambisjonsnivå for prosjektet. Ved å kalle skolebiblioteket ”Bæremeisen i Den kulturelle skolesekken”, sier man mellom linjene at skolebiblioteket er en profesjonell kulturarena. Men dette er å legge lista høyt, og dessverre kanskje litt for høyt for et prosjekt som på mange måter er et etableringsprosjekt. Skolebibliotekaktører i fylket har uttrykt at det foreløpig er vanskelig å se grunnskolebibliotekene som bæremeiser, og at denne sammenstillingen ble mer forvirrende enn inspirerende.

Framtidsperspektiv

Høsten 2006 ga ABM-utvikling ut bibliotekutredningen ”Bibliotekreform 2014”. Den består av to bind: Del I Strategier og tiltak og Del II Norgesbiblioteket. Nettverk for kunnskap og kultur. Oppfølgingen av bibliotekreformen vil være hovedsatsingen for ABM-utviklings arbeid på bibliotekområdet og målsettingen er at utredningsarbeidet skal være grunnlaget for en bibliotekreform som skal gi varige forbedringer. Hva sier så utredningen om skolebibliotekenes framtid?

Skolebiblioteket er forholdsvis hyppig nevnt i både del 1 og 2 av utredningen. Men man kan oppsummere synspunktene ved å ta for seg tiltakene som beskrives i et eget kapittel om skolebibliotek i utredningens del 2.

Det mest omfattende tiltaket er forslaget om å iverksette et program for skolebibliotekutvikling som tar utgangspunkt i en nærmere vurdering av hvilke funksjoner skolebibliotekene skal ivareta i en mer digital framtid, samt en vurdering av ressurs- og kompetansebehov og av hvordan skole- og folkebibliotek kan samarbeide. Det foreslås at programmet i tillegg til Bibliotekutredningen bør bygge på erfaringer fra ”Gi rom for lesing” og Utdanningsdirektoratets skolebibliotekundersøkelse i 2006.” Et annet viktig tiltak er en grundigere formalisering av skolebibliotektilbudet gjennom en endring av forskriften til opplæringsloven. For å gjøre skolebibliotektilbudet dynamisk og tilpasset skolens behov foreslås følgende konkrete tiltak:

- Opprettholdelse av et stabilt, nasjonalt kompetansemiljø med tilbud om utdanning i skolebibliotek kunnskap
- Skolebibliotekkoordinatorer i alle kommuner
- Sammenstilling av bibliotek- og skolestatistikk
- Dokumentering av skolebibliotekenes bidrag til den faglige virksomheten i skolen

(Bibliotekreform 2014. Del II. s 61-65)

En endring av forskriften til opplæringsloven er viktig å få til for at alle elever skal få et godt skolebibliotektilbud. Slik det er i dag er det veldig tilfeldig hvordan skolebiblioteket fungerer på de ulike grunnskolene. Det virker også som et godt forslag å etablere en skolebibliotekkoordinator i hver kommune, men dette bør ikke føre til at skolene kan fraskrive seg et ansvar for skolebiblioteket. Skolebiblioteket må utvikles i takt med skolen,

men en koordinator kan utgjøre en viktig bibliotekfaglig- og teknisk støtte for den skolebibliotekansvarlige ved skolen.

Fylkesbibliotekets rolle i forhold til skolebibliotek i grunnskolen

Fylkesbiblioteket i Nord-Trøndelag har i utgangspunktet som hovedmål å styrke formidlingen av informasjon, kunnskap, litteratur og andre kulturelle uttrykk. Det skal legges til rette for heving av informasjonskompetansen både blant innbyggerne og blant bibliotekansatte. Brukerorientering, høye kvalitetskrav, læring og samspill med andre aktører skal prege virksomheten. Fylkesbibliotekets målgruppe er alle innbyggerne i Nord-Trøndelag, alle bibliotek, skoler og andre aktører innen kultur-, kompetanse- og informasjonsfeltet. Barn og unge skal prioriteres spesielt. (Nord-Trøndelag fylkesbibliotek [online] (2007))

Prosjektet ”Bruk skolebiblioteket! Bæremeisen i Den kulturelle skolesekken” har holdt grunnskolebiblioteket delvis atskilt fra biblioteket i den videregående skolen. Blant annet for dermed å få et sterkere fokus på grunnskolebibliotekene, men også for å begrense målgruppa for prosjektet. Dette bør dermed ikke være noen grunn til å holde de to bibliotekslektningene atskilt i framtida. Begge typer bibliotek trenger å bli inkludert på en skikkelig måte i biblioteklandskapet. Begge er utdanningsbibliotek og læringsbibliotek noe som innebærer at de har et opplæringsmandat. I et skolebibliotek er bibliotekaren lærer eller lærerens forlengede arm i tillegg til å gi tradisjonelle bibliotektenester. (Sundt 2005) De sammenfallende interessene blir enda mer tydelig nå som grunn- og videregående skole har fått samme læreplan: ”Kunnskapsløftet”. Tradisjonelt sett har fylkesbiblioteket konsentrert seg hovedsakelig om det fylkeskommunale skolenivået, og dermed skolebibliotekene i den videregående skolen. Men det føles nå like naturlig å innlemme skolebiblioteket i grunnskolen som et av fylkesbibliotekets sentrale målområder

Det regionale nivået i vårt sømløse biblioteksystem er selvfølgelig også viet et kapittel i den tidligere nevnte bibliotekutredningen. Der hevdes det at det også i framtiden bør utføres bibliotektenester på regionalt nivå, og at morgendagens regionale bibliotekoppgaver vil være lik mange av de oppgavene fylkesbiblioteket har i dag, der de viktigste vil være rådgivning, kompetanseutvikling, samordning og forsøks- og utviklingsarbeid. (Bibliotekreform 2014.

Del II)

Overblikk

Prosjektet har åpnet øynene våre for mye godt nettverksarbeid på kommunenivå, og det finnes mange flotte og velholdte skolebibliotek. Men forholdene er langt fra optimale i alle våre 24 kommuner. Det er på det lokale planet og innenfor den enkelte kommune, og med folkebiblioteket i spissen at det viktigste arbeidet med samordning og koordinering av tjenester, ressurser og kompetanse kan utvikles til de unges beste. Og som vi ser av bibliotekutredningen, ønsker man også å jobbe for at kommunene også skal ha dette ansvaret i framtida. Det er viktig å utheve at fylkesbiblioteket ikke ønsker å overta folkebiblioteket sine oppgaver, men at det bør være et regionalt ansvar å ha det viktige overblikket.

Fylkesbiblioteket kan for eksempel se at en kommunes gode arbeid kan overføres til en annen nokså lik kommune, fylkesbiblioteket kan sammenstille nasjonale prosjekt og tiltak som for eksempel "Den kulturelle skolesekken", tiltaksplanen "Gi rom for lesing", "Det digitale bibliotek" og "Bibliotekreform 2014" med regionale behov. Fylkesbiblioteket kan også, slik vi har gjort det i Bæremeisprosjektet, og slik fylkesbiblioteket nå jobber i prosjektet "Namdalsbibliotekene", lede utviklingsarbeid for å skape et godt interkommunalt samarbeid.

Kompetanse

Den kanskje aller viktigste oppgaven fylkesbiblioteket allikevel har er å arrangere aktuelle kurs og bidra, slik vi har gjort i dette prosjektet, i utdanning innenfor bibliotekkunnskap enten det er inkludert i selve lærerutdanningen eller organisert som et eget studium.

Fylkesbiblioteket kan gi råd og veiledning til skolemyndigheter både på statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå.

Ved å jobbe aktivt på denne måten vil fylkesbiblioteket kunne bidra til en holdningsendring som kan gjøre at skolebiblioteket i grunnskolen innlemmes på en naturlig måte i biblioteklandskapet på lik linje med skolebibliotek i den videregående skolen og folkebibliotekene.

Noen eksempel på hva Nord-Trøndelag fylkesbibliotek kan gjøre for skolebibliotek framover:

- Arrangere minst ett skolebibliotekseminar for skolebibliotek hvert år. Seminarene kan ta utgangspunkt i spesielle tema. I 2004 var temaet: Inspirasjon og etablering av skolebibliotek, mens andre tema som for eksempel kan være aktuelle er: Lesestimulering, DKS, flerkultur og informasjonskompetanse.

- Arrangere studieturer for skolebibliotekarer, lærere og skolepolitikere til skoler med gode skolebibliotek.
- Delta i møter der skolefolk samles for å informere om skolebibliotek
- Sende ut elektroniske nyhetsbrev med bibliotekstoff til alle skoler i fylket
- Kartlegge hvem som jobber med skolebibliotek i Nord-Trøndelag, og hjelpe disse å lage et nettverk
- Opplys skoler om tjenester som er gratis og som skolens bibliotek kan ha god nytte av. For eksempel nettsteder med offentlig informasjon, emneportaler, e-postlisten: ”Biblioteknorge” og artikkelbasen ”Norart”.
- Lage veibeskrivelser til kommuner som ønsker ei satsing på skolebibliotek. Markedsføre fylkesbiblioteket som aktuell samarbeidspartner og kontaktinstitusjon i slike tilfeller
- Fortsette å utvide denne listen hver gang en god idé dukker opp

Avslutning

Jeg ønsker å takke alle som har deltatt i dette prosjektet med stor entusiasme og pågangsmot. Å jobbe med skolebibliotek er viktig, inspirerende og morsomt. Det finnes mye engasjement og kunnskap der ute. På mange måter føles det som om alt vi trenger er en dytt i form av en nasjonal satsing slik at skolebibliotekutvikling er noe alle skoler kan få være med på. Jeg heier på bibliotekutredningen, og føler at Nord-Trøndelag har brettet opp ermene og er klare for et løft.

Ingrid Ericson

på vegne av Nord-Trøndelag fylkesbibliotek.

Litteraturliste

Bergh, G.(Prosjektleder)(2006) Bibliotekreform 2014. Del I Strategier og tiltak (ABM-skrift. 30). Oslo: ABM-utvikling

Bergh, G.(Prosjektleder)(2006) Bibliotekreform 2014. Del II Norgesbiblioteket. Nettverk for kunnskap og kultur (ABM-skrift.31). Oslo: ABM-utvikling

Det kongelige kirke-, utdannings- og forskningsdepartement (1996). *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen*. Oslo: Nasjonalt læremiddelsenter

Nord-Trøndelag fylkesbibliotek, *Prosjektet Namdalsbibliotekene*. [online]. Tilgjengelig fra <http://www.namdalsbibliotekene.no/>. [Lest 15. januar 2007].

Nord-Trøndelag fylkesbibliotek, *Om Nord-Trøndelag fylkesbibliotek*. [online]. Tilgjengelig fra: <http://www.nt.fylkesbibl.no/presentasjon.html> . [Lest 15. januar 2007].

Rafste, Elisabeth. (2006) *Skolebiblioteket – stedet for å lære mer*. [online] . Tilgjengelig fra: <http://skolenettet.no/nyUpload/Skolebibliotekkurs.ppt>. [Lest 12. desember 2006].

Sundt, Ellen (2005) Koordinering av bibliotek tjenester for skoleelever s. 22-23. *Bibliotekaren* (1), 22-23

Utdannings- og forskningsdepartementet (2006). *Kunnskapsløftet : læreplaner for gjennomgående fag i grunnskolen og videregående opplæring : læreplaner for grunnskolen*. Oslo: Utdanningsdirektoratet